

TANTÁRGYI ADATLAP

0

I. Tantárgyleírás

Kommunikáció

Communication

Neptun-kód	szemeszter	K/V	értékelés	óraszám (e/gy)	kredit	nyelv	tárgyfélév
BMEGT43A001-02	2018/19		f	2/0	2	magyar	1/2

A tantárgy oktatója

[Szakadát István](#), egyetemi docens
[i@syj.hu](mailto:is@syj.hu)
Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A tantárgy az alábbi témakörök ismeretére épít

-

Kötelező/ajánlott előtanulmányi rend

-

A tantárgy leírása

A kurzus során a kommunikáció szabályszerűségeivel foglalkozunk. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségeinek elemzése után bemutatjuk azt is, hogy mi történik az emberekkel akkor, amikor a kommunikációs lehetőségeik bővítésére kommunikációs eszközöket alkalmaznak. Úgy elemezzük a kommunikáció és technológia kölcsönhatását, hogy közben két szempontot tartunk szem előtt. Egyfelől vizsgáljuk, hogy miként hat a technológia az ember kommunikációs képességeire, az alkalmazott

technológiák hogyan formálják át (olykor hogyan határozzák meg) a kommunikáció tényleges társadalmi gyakorlatát. Másfelől megnézzük azt is, hogy a különböző kulturális készlettel rendelkező emberek képességei milyen módon befolyásolják, milyen mértékben „értelmezik át” a kommunikációs eszközök használatát. Utóbbi szempont miatt olykor kitérünk a kommunikációs technológiák vezérlésének kérdéseire. A technológizált kommunikáció egészén belül külön foglalkozunk a média, a mediális kommunikáció világával, aminek kapcsán elemezzük a nyilvánosság és a média viszonyát is. Mivel minden eszközhasználat energiafogyasztással jár, meg kell vizsgálnunk azt, hogy milyen energiaigénye van az információörögzítés, -tárolás és -továbbítás különféle eszközeinek. Az információ és energia kapcsolatrendszerén belül kiemelten figyelünk az elektromosság, a villamosság területére. A kommunikációs technológiák széleskörű társadalmi használatbavételét abból a szempontból is megvizsgáljuk, hogy az ilyen eszközök használata milyen típusú és milyen mértékű kontrollt tesz lehetővé egyes emberek, társadalom csoportok számára. Ezen a kérdéskörön belül néha kitérünk a hadiipar szerepére is. A fenti témák kibontása történeti megközelítést kíván.

A tantárgy témakörei

kedd
17:15-18:45

heti témakörök

2018.09.04	Kommunikáció és cselekvés. A kommunikáció fogalmának etimológiai elemzése. A kommunikatív cselekvés elmélete, három világ modell, a kommunikáció rétegei, igazságra, hitelességre, helyességre vonatkozó érvényességigények és érvényességvizsgálatok (Habermas). Beszédaktus-elmélet (Austin és Searle). A társalgás szerkezete, a jelentés jelentése (Grice, Searle). A relevancia problémája, kommunikációs maximák. Kitekintés: a relevancia – kicsit más – fogalma a kereséstechnológiában.
2018.09.11	Kommunikáció és információ. Shannon-modell, McKay információtipizálása, információ modális tipizálása, képi kommunikáció, nem-verbális kommunikáció, mikrogesztusok. A kommunikációs helyzetek jellemzése, kommunikációs eszközök, a két nagy kommunikációs iparág: távközlési és médiaipar. A kommunikáció tranzakciós és rituális modellje, a kommunikációs helyzetek jellemzése, a kommunikációs eszközök értelme, jelenlétkommunikáció, időt és/vagy teret áthidaló a kommunikáció fogalma, az eszközpenetráció trendjei, Moore törvény. Információtípusok szerinti kommunikáció. Kommunikációs helyzetek, kommunikáció száma, irányítottága, struktúrája.
2018.09.18	Elemi kommunikációs technikák. A posta rövid története (levél, csomag, logisztika), transzferhálózatok, távjelzési technikák. A távközlési ipar előzményei: egyidejű, teret áthidaló kommunikációs rendszerek, füstjelzés, fény- és tűzjelzés, fáklyatelegráf (hangjelzés, dobjel, harci kürt, postakürt, népi kultúra: gémeskút szemaforjelzés, tengerészeti jelzőrendszerek, zászló, szemafor, vasúti jelzőrendszer, szemafor, optikai telegráf). A jelenlétkommunikáció jelzései, amikor a beszéd alapú kommunikáció nem lehetséges (zászló- és karjelzési rendszerek, mutogatás, jelnyelv, rendőri karjelzés, fényjelzések). Többidejű, egyterű technikák (nyilvános terek, forgalomszabályozás, eligazítás, reklám, művészet).
2018.09.25 oktatási szünet	Optikai és hangeszközök, távközlés. A villamosság (elektromosság) kultúrtörténete. A képrögzítés és képmegjelenítés előzményei, állóképi illúziótechnikák, camera obscura, laterna magica. Az állókép, képzőművészet, képnymtatás, informatív kép, fotó; mozgásillúzió technikai előzményei, mozgástörténetek, storyline. A film, mozgóképes technológia, mozi. A rögzített hang, hangkeltés, hangerősítés, hanglejátszás, mikrofon, fonográf, lemezjátszó, CD, magnó. Írásbeliség, írás, írógép, nyomtatás, sajtó. Valós idejű távközlés, a globális kommunikáció kezdete (telegráf, telefon, telex, telefax, képtelefon, mobiltelefon).
2018.10.02	1.zh.
	Műsorszórás. A műsorszóró (broadcast) iparágak: sugárzott hang, a rádió, sugárzott kép, a tévé (előzmény a radar). A műsorszóró iparágak infrastruktúrájának, üzleti modelljeinek

- kialakulása. A kereskedelmi és közszolgálati műsorszórás modelljei. A műsorszám privatizálása: a videó.
- 2018.10.09 Írásbeliség, médiakommunikáció. Írásbeliség, nyomtatás (írásbeliség, ábécé, írás, írógép, nyomtatás, sajtó, printer, tetoválás/testírás). Dokumentum és média. Memóriaintézmények, archívumok. Dokumentum, metainformáció, metaadat. KOS, tudásszervezési rendszer, taxonómia, tezaurusz, folkszonómia, ontológia, címkézés.
- 2018.10.16 Digitális kommunikáció. A digitális kommunikáció alapfogalmai, memóriaintézmények, archívumok. Digitális kommunikáció, hálózat, interaktivitás rétegei, multimédia, hipermédia, peer production, web2, crowdsourcing, sharing, szerző, befogadó, sokszorosító, wikipedia, kollaboráció, kooperáció, reputáció. Az információs társadalom, tudástársadalom elméletei. Számítógép-hálózatok: számítógép, hálózat, web. Keresési lehetőségek, keresési stratégiák. Navigáció, relevancia, kereséstipológia.
- 2018.10.23 [oktatási szünet](#) Oktatási szünet
- 2018.10.30 A megosztás gazdaságtana és joga. Tömegmédia és sokszorosítási technológiák. Termelő oldali és fogyasztó oldali sokszorosítási technikák, magnó, videó, web, p2p-hálózatok. Szerzői jogi kérdések, copyright-tól a creative commonsig, torrent, kalózkodás. A megosztás gazdaságának jogi kérdései, közösségi hálózatok, szociális szoftverek, a konvergencia szintjei.
2. zh.
- 2018.11.06 Kollektív és gépi intelligencia. Kollektív intelligencia, web2.0, Peer production: grid, fájlcsere hálózatok, humangrid, nyílt szoftverek, szabad tartalom, wiki, blog, crowdsourcing, közösségi hálók, konvergencia tv szenzorok. Mediatizált terek, mindenütt jelenlévő számítástechnika, szenzorforradalom, a dolgok internetje. Web 3.0, szemantika, szemantikus web, gépi intelligencia, nyelvtechnológia, ontológia.
- 2018.11.13 Ember-gép interakció. Az ember-gép interakció, az interfész kultúra kérdései, felhasználói felületek, interakciótervezés, interfészelemzés. Interakció, navigáció. Keresési lehetőségek, keresési stratégiák, szűrés, programming, relevancia, kereséstipológia.
- 2018.11.20 A kérdőívtől az okosóráig. Egy kérdezz felelek játszma: a társadalomkutatók és a megfigyelt egyének közötti kommunikáció. Hogyan tudjuk meg, mit és miért csinálnak az emberek? A kutatói kérdés technológiái, buktatói és a buktatók elkerülésére született megoldások. Az emberi viselkedés tudományos megfigyelésének változása az utóbbi tíz évben. A viselkedés közvetlen megfigyelésének új lehetőségei. Mérnökök, informatikusok és fizikusok szerepe az új társadalomtudományban.
3. zh.
- 2018.11.27 Kommunikációs trendek. Adatbázisok, információs túltermelés, mérési, elemzési lehetőségek. A tudástermelés mérési lehetőségei, az információmennyiség becslései, a „how much info” projektek bemutatása. A hálózati média által teremtett új lehetőségek: hálózatelemzés, big data.
- 2018.12.04 Tömegkommunikáció, nyilvánosság. A média és a hatalmi alrendszerek összefonódása, kölcsönhatása (Kittler), információ (média) és hatalom viszonya. A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelése, szimbolikus erőszak elmélete (Bourdieu). Irányítás és kontroll. Média, nyilvánosság, tömegkommunikáció, propaganda, sajtó, politika (Habermas).

- Bajnok A. – Korpics M. – Milován A. – Pólya T. – Szabó L., 2012, A kommunikatív állapot. Budapest, Typotex
- Barnlund, Dean C., 2001, A kommunikáció tranzakciós modellje. In Horányi Özséb (szerk.), Kommunikáció I. A kommunikatív jelenség, Budapest, General Press
- Berne, E., 1984, Emberi játszmák. Budapest, Gondolat. [a következő részek kellene: I. rész, Játszmaelemzés-ből: Első fejezet: Strukturális elemzés; Második fejezet: Tranzakcionális elemzés]
- Friedrich Kittler, Optikai médiumok, Budapest: Magyar Műhely, Ráció, 2005
- Hamp G., 2005, A (társadalmi) kommunikáció filozófiai aspektusairól. In: Hamp Gábor – Horányi Özséb (szerk.), Szöveggyűjtemény a társadalmi kommunikáció tanulmányozásához, Műegyetemi Kiadó, Budapest.
- Holahan, C. J., 1998, A személyes tér. In: Dúll, A. - Kovács, Z. (szerk.): Környezetpszichológiai szöveggyűjtemény I. Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 141-169.
- Horányi Ö. (szerk.), 2007, Bevezetés. In: u.ő.: A kommunikáció mint participáció. AKTI-Typotex, Budapest.
- Horányi Ö., 1999, A személyközi kommunikációról. In: Béres István - Horányi Özséb (szerk.), Társadalmi kommunikáció. Budapest, Osiris.
- Knapp, M. L., 2003, A nem verbális kommunikáció. In Horányi, Horányi Özséb (szerk.), Kommunikáció I. Budapest, General Press, 48-64.
- Newcomb, Theodore M., 2001, A kommunikatív aktus. In Horányi Özséb (szerk.), Kommunikáció I. A kommunikatív jelenség, Budapest, General Press, 85-97.
- Pléh Csaba, Nyelv és gondolkodás. In Kenesei István (szerk.), A nyelv és a nyelvek. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2011, 231–246.
- Rosengren, K. E., 2004, Kommunikáció. Budapest, Typotex Kiadó
- Scott A. Golder and Michael W. Macy, Digital Footprints: Opportunities and Challenges for Online Social Research, Annu. Rev. Sociol. 2014. 40:129–52.
- [Syi, Egyben az egész, Budapest: Typotex, 2007](#)
- Szvetelszky Zs., 2002, A pletyka, Budapest, Gondolat Könyvkiadói Kör
- Terestyéni T., 2006, Kommunikációelmélet. A testbeszédetől az internetig. Budapest, Typotex Kiadó
- Watzlawick, P. - Beavin, J. A. - Jackson, D. D., 2003, A kommunikáció két axiómája. In Horányi Özséb (szerk.), Kommunikáció I., Budapest, General Press., 98-101.

A tantárgy oktatásának módja

előadás

II. Tantárgykövetelmények

Pótlási lehetőségek

Az egyetemi TVSZ szerint

Konzultációs lehetőségek

E.714 csütörtök 15:45-17:15

A kurzus teljesítésének feltételei

1) A félév végi aláírás megszerzésének feltétele az órákon való részvétel (a TVSZ-nek megfelelően). 2) A kurzus során teljesítendő feladatok: három 30 perces zárthelyi dolgozat megírása a megelőző hetek anyagaiból az 5., 9. és 13. héten.

Értékelési szempontok

1) Mindegyik zh-ból min. 7-7 pont szükséges (20-20 pont a maximum).2) A tárgy végső jegyét a három zárthelyi során szerzett pontok összege alapján számoljuk ki. Ha bármelyikzárthelyi végeredménye elégtelen, a végső jegy is elégtelen.3) A zárthelyi dolgozatok értékelésekor a definíciós, kifejtős kérdésekre adott válaszok rövid, értelmezőkifejtése a fontos.

Értékelés

90-100%	jeles (5)	Excellent [A]
80-90%	jeles (5)	Very Good [B]
65-80%	jó (4)	Good [C]
50-65%	közepes (3)	Satisfactory [D]
40-50%	elégséges (2)	Pass [E]
0-40%	elégtelen (1)	Fail [F]

A tantárgy sikeres teljesítésével elsajátítható kompetenciák

Tudás

- Ismeri a kommunikáció szabályszerűségeinek leírásához szükséges fogalomakat, a legfontosabb összefüggéseket és elméleteket;
- ismeri az interdependens társadalmi kapcsolatokat leíró játékelmélet alaptéziseit,
- ismeri a társadalmi cselekvés normatív beágyazódását leíró elméleteket,
- ismeri a viselkedés-közgazdaságtan területén végzett legfontosabb kísérleti eredményeket.

Képesség

- Képes önálló tanulás megtervezésére, megszervezésére és végzésére,
- képes megérteni és használni a kommunikációelmélettel, cselekvés- és véleménybefolyásolással kapcsolatos témák jellemző szakirodalmát, könyvtári forrásait,
- képes arra, hogy a mindennapi életben felismerje a tipikus kommunikációs helyzeteket, és a gyakorlatban hasznosítsa az elméletben tanultakat,
- képes használni kreativitását.

Attitűd

- Nyitott a kommunikáció jelenségét vizsgáló kutatások által folyamatosan termelt új információk megismerésére és befogadására;
- együttműködik az ismeretek bővítése során az oktatóval és hallgató társaival,
- folyamatos ismeretszerzéssel bővíti tudását, nyitott az információtechnológiai eszközök használatára.

Önállóság és felelősség

- Nyitottan fogadja a megalapozott kritikai észrevételeket,
- egyes helyzetekben – csapat részeként – együttműködik hallgatótársaival a feladatok megoldásában.

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

kontakt óra	50%
felkészülés zárthelyire	30%
írásos tananyag elsajátítása	20%
összesen	100%

Tantárgyfelelős

név	beosztás	tanszék
Szakadát István	egyetemi docens	BME Szociológia és Kommunikáció Tanszék

Korábbi adatlapok

[2017/18 ősz](#)
[2017/18 tavasz](#)
[2018/19 tavasz](#)